

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

24 november 2014

ALGEMENE BELEIDSNOTA (*)

Pensioenen

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

24 novembre 2014

NOTE DE POLITIQUE GÉNÉRALE (*)

Pensions

Zie:

Doc 54 **0588/ (2014/2015)**:
001 tot 010: Beleidsnota's.

(*) Overeenkomstig artikel 111 van het Reglement.

Voir:

Doc 54 **0588/ (2014/2015)**:
001 à 010: Notes de politique générale.

(*) Conformément à l'article 111 du Règlement.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GO!	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
FDF	:	Fédéralistes Démocrates Francophones
PP	:	Parti Populaire

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000:	Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000:	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

ALGEMENE BELEIDSNOTA PENSIOENEN

1. Inleiding

Terwijl ze in 1960 slechts 69 jaar was, steeg de levensverwachting in België intussen naar 81 jaar. En deze leeftijd zal nog met meer dan vijf jaar toenemen tegen 2060.

Deze verlenging van de levensduur is uiteraard een kans voor onze samenleving maar leidt, in combinatie met de naoorlogse babyboomers die de pensioenleeftijd bereiken, tot een algemene vergrijzing van de bevolking. Meer dan 2 miljoen van onze medeburgers zijn vandaag ouder dan 65 jaar. En ondanks de nieuwe demografische groei die het land kent, blijft het aandeel gepensioneerden sneller toenemen dan dat van de actieven. Terwijl het ratio van het aantal actieven in verhouding tot het aantal personen ouder dan 65 nog 3,38 bedroeg in 2012, zal dit niet meer zijn dan 2,04 in 2040.¹

In 2013 was de gemiddelde uitstapleeftijd uit de arbeidsmarkt in België voor mannen 59,6 jaar en voor vrouwen 58,7 jaar. Binnen de OESO is de gemiddelde uitstapleeftijd 64,2 jaar voor mannen en 63,6 jaar voor vrouwen. België bevindt zich zo bij de OESO-landen met de laagste uitstapleeftijd.

Voor wat de werkgelegenheidsgraad betreft voor de 60 tot 64-jarigen, deze bedroeg in 2013 17,97 % in België tegenover 41,6 % voor de landen van de OESO.

Bovendien is het budget voor de betaling van de pensioenen gestegen van 25 naar 36,5 miljard euro tussen 2006 en 2013, met andere woorden een verhoging van meer dan 1,5 miljard per jaar! In zijn laatste rapport bevestigt de Studiecommissie voor de Vergrijzing dat, ondanks de maatregelen die werden genomen tijdens de vorige legislatuur, de uitgaven in de loop van de komende jaren nog sterk zullen toenemen. Zonder nieuwe hervormingen zal de pensioenkost nog met 4,1 % van het BBP toenemen tussen 2013 en 2060.

Door deze situatie is het doorvoeren van verdere hervormingen onvermijdelijk en dringend om de sociale en financiële duurzaamheid van onze pensioenen te garanderen. Niets ondernemen zou onverantwoordelijk zijn en zou er uiteindelijk toe leiden dat de pensioenen verlaagd moeten worden en een groot aantal ouderen in de armoede gestort worden. Dat kunnen we niet toelaten.

¹ Pensioenpanorama, OESO 2013.

NOTE DE POLITIQUE GÉNÉRALE PENSIONS

1. Introduction

Alors qu'elle n'était encore, en 1960, que de 69 ans, l'espérance de vie en Belgique est désormais de 81 ans. Et cet âge devrait encore augmenter de plus de 5 ans jusqu'en 2060.

Cet allongement de la durée de la vie est évidemment une chance pour notre société mais, conjugué à l'arrivée à la retraite des baby-boomers de l'après-guerre, il conduit à un vieillissement global de la population. Plus de 2 millions de nos concitoyens ont aujourd'hui plus de 65 ans. Et malgré le nouvel essor démographique que connaît le pays, la proportion de retraités continue à augmenter plus rapidement que celle des actifs. Alors que le ratio du nombre d'actifs par rapport au nombre de personnes âgées de plus de 65 ans était encore de 3,38 en 2012, il ne sera plus que de 2,04 en 2040.¹

En 2013, l'âge moyen de sortie du marché du travail était en Belgique de 59,6 ans pour les hommes et 58,7 ans pour les femmes. Au sein de l'OCDE, cet âge moyen est de 64,2 ans pour les hommes et de 63,6 ans pour les femmes. La Belgique figure ainsi parmi les pays de l'OCDE où l'âge moyen de sortie est le plus faible.

Quant au taux d'emploi pour les 60-64 ans, il était en 2013 de 17,97 % en Belgique contre 41,6 % dans les pays de l'OCDE.

Par ailleurs, le budget de paiement des pensions est passé de 25 à 36,5 milliards d'euros entre 2006 et 2013, soit une progression de plus de 1,5 milliard € par an! Dans son dernier rapport, le Comité d'Etude sur le vieillissement confirme, malgré les mesures prises sous la législature précédente, l'augmentation importante des dépenses au cours des prochaines années. Sans nouvelles réformes, le coût budgétaire des pensions augmentera encore de 4,1 % du PIB entre 2013 et 2060.

Cette situation rend inéluctable et urgente l'adoption de réformes visant à garantir la durabilité sociale et financière de nos pensions. Ne rien faire serait irresponsable et aboutirait finalement à devoir réduire les pensions et à plonger dans la pauvreté un grand nombre de personnes âgées, ce que nous ne pouvons accepter.

¹ Panorama des Pensions, OCDE 2013.

De vorige regering heeft reeds verschillende hervormingen doorgevoerd. Zo werden de leeftijds- en loopbaanvoorwaarden om vervroegd op pensioen te kunnen gaan aanzienlijk verstrengd: tussen 2012 en 2016 werd de minimumleeftijd opgetrokken van 60 tot 62 jaar met een minimale loopbaan van 5 jaar (binnen de overheid) of van 35 jaar (in de privésector) tot 40 jaar.

Ook de berekening van de ambtenarenpensioenen werd herzien: nu worden de laatste 10 jaar van de loopbaan in rekening gebracht en de meest voordelige tantièmes werden afgeschaft.

De regering zal de uitvoering van deze hervormingen verder zetten, maar deze zullen niet volstaan om de houdbaarheid van ons pensioensysteem te garanderen. Andere hervormingen zijn nodig om de komende jaren na de afloop van de actieve carrière een gepaste levensstandaard te blijven garanderen.

Bovenop het feit dat de hervormingen de financiële en sociale houdbaarheid zullen verzekeren, streven ze de volgende doelstellingen na:

- de pensioenen moeten erkenning tonen voor het werk dat iemand presteerde ten voordele van de samenleving. Het systeem moet waken over het basisprincipe van evenredigheid tussen de geleverde inspanning en bijdrage en de verkregen prestaties;

- als men de vervangingsratio van de pensioenen wil verhogen, moet er gewaakt worden over een beter evenwicht tussen repartitie en kapitalisatie. Dit evenwicht zal bereikt worden via een veralgemening van de aanvullende pensioenen;

- ons pensioensysteem moet niet enkel intergenerationale solidariteit weergeven, maar ook een intragenerationale solidariteit. Het is zo dat de harmonisering van de verschillende pensioenstelsels wordt verder gezet om een maximale meeneembaarheid tussen de verschillende stelsels te bereiken: het gaat over het weghalen van obstakels die de mobiliteit tussen verschillende statuten verhinderen alsook over de versterking van de billijkheid op het vlak van solidariteit tussen senioren. Dit impliceert niet dat alle pensioenstelsels (werknemers, zelfstandigen, ambtenaren) identiek zouden zijn. Maar de eventuele verschillen qua hoogte van het bedrag moeten op voorhand verantwoord worden en in een algemeen coherent kader ingepast kunnen worden;

- het gezond maken van de begroting moet toelaten om budget vrij te maken om de band met de welvaart volledig te herstellen, wat zal toelaten de laagste pensioenen en de inkomensgarantie voor ouderen (IGO) te herwaarderen;

Plusieurs réformes ont déjà été entreprises sous le gouvernement précédent. C'est ainsi que les conditions d'âge et de carrière pour accéder à la pension anticipée ont été relevées de façon importante: Relèvement, entre 2012 et 2016, de l'âge minimum de 60 ans à 62 ans et de la carrière minimum de 5 ans (dans la fonction publique) ou 35 ans (dans le secteur privé) à 40 ans.

C'est ainsi également que le calcul des pensions des fonctionnaires a été revu afin de prendre en compte les 10 dernières années de la carrière et que les tantièmes les plus favorables ont été supprimés.

Le gouvernement poursuivra la mise en œuvre de ces réformes mais celles-ci ne seront pas suffisantes pour garantir la viabilité de notre système de pension. D'autres réformes doivent être adoptées dans la perspective de continuer à garantir, dans les prochaines années, un niveau de vie approprié au terme de la carrière active.

Outre le fait qu'elles assureront la soutenabilité financière et sociale de notre système de pension, ces nouvelles réformes poursuivront les objectifs suivants:

- les pensions doivent être un instrument de reconnaissance du travail effectué au profit de la société. Le système doit veiller à respecter le principe général d'une proportionnalité entre l'effort de cotisation et les prestations obtenues;

- si on veut augmenter le taux de remplacement des pensions, il faut veiller à un meilleur équilibre entre les techniques de répartition et de capitalisation. Cet équilibre passe notamment par une généralisation des pensions complémentaires;

- notre système de pension doit être l'expression non seulement d'une solidarité intergénérationnelle mais également d'une solidarité intra-générationnelle. C'est ainsi que l'harmonisation des différents statuts sera poursuivie afin de réaliser une portabilité maximale entre les régimes: il s'agit de lever les obstacles à la mobilité de l'emploi entre les statuts mais également d'offrir une plus grande équité dans la mise en œuvre de la solidarité entre les seniors. Ceci n'implique pas que tous les statuts (salariés, indépendants, fonctionnaires) soient identiques. Mais leurs différences de niveau éventuelles, dûment justifiées au préalable, doivent pouvoir s'inscrire dans un cadre général cohérent;

- l'assainissement budgétaire doit permettre de dégager des marges budgétaires pour rétablir une liaison complète au bien-être qui permettra de revaloriser les pensions les plus faibles ainsi que la garantie de revenus aux personnes âgées (GRAPA);

— als men de financiering van de pensioenen wil garanderen, is het van cruciaal belang om de activiteitsgraad te verhogen. In deze context is het passend om gepensioneerden die een professionele activiteit willen verder zetten niet langer te bestraffen, zelfs als ze geen 42 loopbaanjaren hebben bereikt. Men moet verder maatregelen blijven nemen om de effectieve uitstapleeftijd van de arbeidsmarkt te verlaten, waarbij men weliswaar rekening houdt met de zwaarte van bepaalde beroepen;

— het pensioensysteem moet de keuzevrijheid laten aan personen in het beheer van hun loopbaan en de verdeling tussen werk- en rustperiodes. Het opheffen van de beperkingen van de toegestane arbeid en het instellen van een stelsel van deeltijds pensioen helpen mee om dit doel te bereiken;

— ons pensioensysteem moet gemoderniseerd worden. Het moet allereerst aangepast worden aan de evoluties van onze samenleving, met name aan de gewijzigde familiale dimensie. Het systeem moet vervolgens transparanter gemaakt worden en de burger toelaten geïnformeerd te worden over de evolutie van zijn pensioenrechten;

— tot slot is het van essentieel belang dat de Belgische traditie van sociaal overleg behouden blijft, in het bijzonder wanneer het gaat over het definiëren van de ambitieuze maatregelen om ons sociale beschermingsmodel te versterken. De hervormingen die zullen worden ingevoerd in het pensioendomein zullen deel uitmaken van sociaal overleg.

2. Commissie Pensioenhervorming 2020-2040

De “Commissie Pensioenhervorming 2020-2040” werd in april 2013 opgericht door de minister van Pensioenen en de minister van Middenklasse en Zelfstandigen. Deze Commissie heeft zijn rapport opgeleverd in juni 2014.

Het niveau en de diversiteit van de leden waaruit de commissie was samengesteld, geven een onweerlegbare wetenschappelijke waarde aan de conclusies van dit rapport dat 3 essentiële waarden vooropstelt: solidariteit, individuele verantwoordelijkheid en intergenerationeel evenwicht.

De Commissie onderstreept de noodzaak om snel nieuwe hervormingen in ons pensioensysteem door te voeren. Ze steunt op 10 principes die het fundament vormen van de hervormingen die deel uitmaken van het regeerakkoord:

— si nous voulons garantir le financement des pensions, il est primordial d’augmenter le taux d’activité. Il convient par exemple de cesser de punir les pensionnés qui souhaitent poursuivre une activité professionnelle, même lorsqu’ils ne totalisent pas 42 ans de carrière. Il faut prendre de nouvelles mesures pour retarder l’âge effectif de sortie du marché du travail eu égard toutefois à la pénibilité de certains métiers;

— le système de pension doit laisser une liberté de choix des personnes dans la gestion de la carrière et la répartition des périodes de travail et de repos. La suppression des limites de travail autorisé et la mise en place d’un régime de pension à temps partiel participent à cet objectif;

— notre système de pension doit être modernisé. Il doit l’être tout d’abord pour s’adapter aux évolutions de notre société, notamment en ce qui concerne la dimension familiale. Il s’agit ensuite de le rendre plus transparent et de permettre aux citoyens d’être informés sur l’évolution de leurs droits à la pension;

— enfin, il est essentiel de préserver la tradition belge du dialogue social, en particulier lorsqu’il s’agit de définir des mesures ambitieuses destinées à renforcer notre modèle de protection sociale. Les réformes qui seront mises en œuvre dans le domaine des pensions devront faire l’objet d’une concertation sociale.

2. Commission des Reformes des pensions 2020-2040

La “Commission pour la réforme des pensions 2020-2040” a été mise en place en avril 2013 par le ministre des Pensions et la ministre des Classes moyennes et des Indépendants. Cette Commission a rendu son rapport en juin 2014.

La qualité et le pluralisme des experts qui composaient la Commission donnent une valeur scientifique incontestable aux conclusions de ce rapport qui met en avant 3 valeurs essentielles: la solidarité, la responsabilité individuelle et l’équilibre intergénérationnel.

La Commission souligne la nécessité d’entamer rapidement de nouvelles réformes de notre système de pensions. Elle pose 10 principes qui constituent le fondement des réformes contenues dans l’accord de gouvernement:

1. de opbouw van de wettelijke pensioenen moet transparant zijn;

2. de sociale performantie en de financiële houdbaarheid van de drie stelsels moeten voortdurend opgevolgd worden;

3. de vooraf vastgelegde spelregels die evenwichten verzekeren en een sterke betrokkenheid van de sociale partners moeten daarbij hand in hand gaan;

4. de hoogte van de pensioenen moet gehandhaafd worden door de loopbanen te verlengen;

5. de voorwaarden m.b.t. de lengte van de loopbaan opdat men toegang zou hebben tot het pensioen moeten in de verschillende stelsels op elkaar afgestemd worden;

6. de berekening van het pensioen moet gebaseerd zijn op het arbeidsinkomen van de hele loopbaan, en niet enkel op het einde van de loopbaan;

7. er moet een zekere keuzevrijheid bestaan met betrekking tot het moment waarop men zijn pensioen opneemt, met een correctiemechanisme bij vervroegde uitkering dat objectief, billijk en sociaal verantwoord is;

8. de minimumbescherming waar gepensioneerden van genieten, moet verbeteren en moet op een veel eenvoudiger manier in verhouding staan tot de lengte en de arbeidsintensiteit van hun loopbaan;

9. de gezinsdimensie van de pensioenstelsels moet worden gemoderniseerd en eenvormig gemaakt;

10. een sterkere band is nodig tussen effectieve arbeidsprestaties en de hoogte van het pensioen.

Op basis van deze 10 principes formuleert de Commissie verschillende concrete voorstellen die groten-deels hernomen werden in het regeerakkoord. Een aantal van deze voorstellen maken deel uit van maatregelen die op korte of middellange termijn in werking treden. Andere, zoals de invoering van een repartitiesysteem op basis van punten, zullen tijdens deze legislatuur vastgelegd en gepland worden om op langere termijn toe te passen.

Deze nota beperkt zich tot maatregelen die van kracht worden of aangevat worden tijdens het jaar 2015.

1. la constitution des pensions légales doit être transparente;

2. la performance sociale et la soutenabilité financière des trois régimes doivent faire l'objet d'un suivi permanent;

3. des règles du jeu fixées au préalable pour garantir les équilibres et une implication étroite des partenaires sociaux doivent aller de pair;

4. le niveau des pensions doit être maintenu grâce à un allongement des carrières;

5. les conditions de durée de carrière à respecter pour accéder à la pension doivent être alignées entre les différents régimes;

6. le calcul de la pension doit être basé sur les revenus du travail de toute la carrière et pas uniquement sur la fin de carrière;

7. s'agissant du moment où l'on prend sa pension, une certaine liberté de choix doit être laissée, avec cependant un mécanisme de correction qui soit objectif, équitable et socialement justifié en cas de pension anticipée;

8. la protection minimale dont bénéficient les pensionnés doit être améliorée et doit être beaucoup plus clairement proportionnelle à la durée et à l'intensité de travail de leur carrière;

9. la dimension familiale des régimes de pension doit être modernisée et uniformisée;

10. un lien plus fort est nécessaire entre prestations de travail effectives et montant de la pension.

Sur base de ces 10 principes, la Commission formule plusieurs propositions concrètes qui sont, pour la plupart, reprises dans l'accord du gouvernement. Certaines de ces propositions feront l'objet de mesures qui entreront en vigueur à court ou moyen terme. D'autres, telles que la mise en place d'un système de répartition sur base de points, seront définies sous cette législature pour une application planifiée à plus long terme.

La présente note se limite aux mesures qui seront mises en œuvre ou initiées durant l'année 2015.

3. Maatregelen die in werking treden in 2015

3.1 *Maatregelen voorgesteld door de sociale partners*

De regering zal twee voorstellen uitvoeren die het voorwerp uitmaakten van een unaniem advies van de sociale partners op 25 november 2013:

— pensioencomplement voor grenswerknemers: de Belgische pensioenen die uitgekeerd worden aan diegenen die in het buitenland werkten zonder dat er bijdragen betaald werden in België, zullen minder gunstig worden voor nieuw gepensioneerden en op termijn afgeschaft worden. De grenswerknemers genieten immers van een bijzonder gunstig regime dat veel verder gaat dan wat de Europese reglementering voorziet. Dit regime brengt aanzienlijke kosten met zich mee voor ons pensioensysteem en heeft bovendien al verschillende keren het voorwerp uitgemaakt van opmerkingen door het Rekenhof;

— minimumpensioen: in afwachting van een hervorming van de minimumpensioenen zal de regering het voorstel uitvoeren om het minimum aantal dagen voor de berekening van het minimumpensioen voor een carrière langer dan 30 jaar op 52 dagen te brengen.

Vandaag wordt het recht op het minimumpensioen in het werknemersstelsel geopend wanneer de werknemer minstens 30 loopbaan jaren van 208 voltijdse dagequivalenten (VTE) presteert (met andere woorden: 8 gewerkte of gelijkgestelde maanden). Als hij 30 loopbaan jaren presteert, ontvangt hij 30/45sten van het minimumpensioen.

Vanaf het recht geopend is, verhoogt elk bijkomend loopbaanjaar het ontvangen minimumpensioenbedrag met 1/45ste. En om een dergelijk jaar te bekomen, voldoet het één enkele dag gewerkt te hebben tijdens het betrokken jaar. De sociale partners hebben voorgesteld het minimum aantal vereiste dagen in een loopbaanjaar te verhogen tot 52 VTE om in aanmerking te komen voor de berekening van het minimumpensioen (met andere woorden: 2 gewerkte of gelijkgestelde maanden).

3.2 *Inkomstenplafonds in geval van cumulatie met een pensioen*

De Pensioencommissie geeft aan dat het wenselijk is dat men na de wettelijke pensioenleeftijd onbeperkte beroepsinkomsten kan ontvangen wanneer men op pensioen is.

3. Mesures qui entreront en vigueur en 2015

3.1 *Mesures proposées par les partenaires sociaux*

Le gouvernement exécutera deux propositions ayant fait l'objet d'un avis unanime des partenaires sociaux en date du 25 novembre 2013:

— complément de pension pour les travailleurs frontaliers: Les pensions belges versées à ceux qui travaillent à l'étranger sans que des cotisations aient été payées en Belgique, seront moins généreuses pour les nouveaux retraités et, à terme, seront supprimées. Ces travailleurs frontaliers peuvent en effet bénéficier d'un régime spécial très favorable qui va beaucoup plus loin que ce que prévoit la réglementation européenne. Ce régime entraîne des coûts considérables pour notre régime de pension, ce qui a d'ailleurs fait l'objet de plusieurs observations de la Cour des Comptes;

— pension minimum: Dans l'attente d'une réforme des pensions minimales, le gouvernement exécutera la proposition visant à fixer le nombre de jours minimum à 52 pour le calcul de la pension minimum au-delà des 30 ans de carrière.

Actuellement, le droit à la pension minimum est ouvert dans le régime salariés lorsque le travailleur peut établir au moins 30 années de carrière de 208 jours ETP (soit 8 mois de travail ou assimilés). S'il établit 30 années de carrière, il reçoit 30/45èmes du montant de la pension minimale garantie.

Dès que le droit est ouvert, chaque année supplémentaire permet de majorer de 1/45ème le montant de la pension minimum. Et pour comptabiliser une année supplémentaire, il suffit d'avoir travaillé une seule journée (1 ETP) au cours de l'année considérée. Les partenaires sociaux ont proposé de relever à 52 ETP (2 mois de travail ou assimilés) le nombre minimum de journées de travail effectuées au cours de cette année pour pouvoir la prendre en considération dans le calcul de la pension.

3.2 *Plafonds de revenus en cas de cumul avec une pension*

La Commission indique qu'il est souhaitable qu'après l'âge légal de la pension, on puisse percevoir des revenus professionnels illimités à côté de la pension.

De regering heeft besloten dit voorstel over te nemen en dit uit te breiden tot werknemers die 45 loopbaan jaren bewijzen, zelfs als deze de wettelijke pensioenleeftijd nog niet bereikt hebben.

De beroepsinkomsten ontvangen in het kader van cumulatie met een rustpensioen zullen echter geen bijkomende pensioenrechten openen.

Bovendien zullen de huidige grensbedragen in geval van vervroegd pensioen behouden blijven. In geval van overschrijding zal de sanctie, zowel voor het rust- als het overlevingspensioen, proportioneel zijn ten opzichte van de overschrijding. Het pensioen zal dus niet langer geschorst worden wanneer de beroepsinkomsten de vastgelegde grensbedragen met 25 % of meer overschrijden, zoals vandaag het geval is.

3.3 Pensioenbonus

De Pensioencommissie pleit voor een actuariële correctie in functie van het moment waarop de werkende beslist op pensioen te gaan. Dit impliceert een bonus voor wie later op pensioen gaat en de herintroduktie van een malus voor wie vroeger vertrekt.

De regering heeft er echter voor gekozen geen nieuwe malus te introduceren die een verlaging van het pensioenbedrag van een zeker aantal gepensioneerden tot gevolg zou hebben. Men moet zich trouwens herinneren dat de malus in het stelsel van de zelfstandigen slechts definitief werd opgeheven op 1 januari 2014.

Als tegengewicht is besloten de pensioenbonus af te schaffen vanaf 1 januari 2015 voor diegenen die, vóór 1 december 2014, niet aan de voorwaarden voldoen om vervroegd op pensioen te gaan of niet de leeftijd van 65 jaar bereikt hebben en een loopbaan van 40 jaar bewijzen.

De huidige regels voor de pensioenbonus blijven daarentegen behouden voor diegenen die, vóór 1 december 2014, aan de bovenvermelde voorwaarden voldoen.

Het moet benadrukt worden dat de Studiecommissie voor de Vergrijzing in zijn advies van juni 2012 betreffende de evaluatie van de pensioenbonus, eerdere studies bevestigd heeft dat het effect van de pensioenbonus op de verlenging van de carrières gering was. De Studiecommissie was van mening dat het efficiënter zou zijn de reglementaire carrière te verlengen. Het is deze weg die de regering beslist heeft te volgen.

Le gouvernement a décidé de reprendre cette proposition et de l'étendre aux travailleurs ayant une carrière de 45 ans, même s'ils n'ont pas atteint l'âge légal de la retraite.

Les revenus professionnels perçus en cas de cumul avec une pension de retraite n'ouvriront cependant aucun droit supplémentaire à la pension légale.

Les limites actuelles seront par ailleurs maintenues en cas de pension anticipée. En cas de dépassement, la sanction sera alors proportionnelle au dépassement des limites et ce, tant pour la pension de retraite que pour la pension de survie. La pension ne sera donc plus suspendue lorsqu'elle dépasse de 25 % les limites fixées, comme c'est le cas aujourd'hui.

3.3 Bonus de pension

La Commission préconise une correction actuarielle en fonction du moment auquel le travailleur décide de prendre sa retraite, ce qui implique le maintien d'un bonus de pension pour celui qui part plus tard et la réintroduction d'un malus pour celui qui part plus tôt.

Le gouvernement a cependant fait le choix de ne pas introduire un nouveau malus qui aurait abouti à une réduction du montant de la pension pour un certain nombre de retraités. Il faut d'ailleurs rappeler que le malus dans le régime des Indépendants n'a été définitivement supprimé qu'au 1er janvier 2014.

En contrepartie, il a été décidé de supprimer le bonus de pension à partir du 1er janvier 2015 pour ceux qui, avant le 1er décembre 2014, ne remplissent pas les conditions pour partir en retraite anticipée ou qui n'ont pas atteint l'âge de 65 ans et une carrière d'au moins 40 ans.

Les règles actuelles du bonus sont cependant maintenues pour ceux qui, avant le 1er décembre 2014, remplissent les conditions précitées.

Il faut souligner que le Comité d'étude sur le vieillissement, dans son avis de juin 2012 relatif à l'évaluation du bonus de pension, a confirmé les études préalables démontrant que l'effet du bonus de pension sur l'allongement des carrières était limité. Le Comité d'étude a considéré qu'il serait plus efficace d'instaurer un allongement de carrière réglementaire. C'est la voie que le gouvernement a finalement décidé de suivre.

3.4 *Diplomabonificatie voor de opening van het pensioenrecht*

De diplomabonificatie toegekend in de publieke sector voor de loopbaanvoorwaarde in het kader van het vervroegd pensioen zal vanaf 1 januari 2016 afgeschaft worden met 6 maanden per jaar. Deze bonificatie zal volledig verdwenen zijn op 31 december 2029.

De progressieve afschaffing vanaf 1 januari 2016 in plaats van vanaf 1 januari 2015 zoals voorzien in het regeerakkoord, wordt gemotiveerd door het feit dat een pensioenaanvraag een jaar voor de effectieve ingangsdatum van het pensioen ingediend kan worden.

De opname van de diplomaduur voor de loopbaanvoorwaarde om vervroegd op pensioen te kunnen gaan, geldt enkel voor ambtenaren. Dit bestaat niet voor werknemers noch zelfstandigen.

Het moet benadrukt worden dat de afschaffing van de diplomabonificatie enkel in het kader van de loopbaanvoorwaarde voor vervroegd pensioen gebeurt. De afschaffing betreft geenszins de pensioenberekening.

De maatregel beoogt, zoals de Pensioencommissie bepleit, het verder harmoniseren van de loopbaanvoorwaarden die toegang geven tot het vervroegd pensioen in de verschillende pensioenregimes.

4. Agenda 2015

4.1 *Maatregelen die de financiële en sociale houdbaarheid van de pensioenen beogen*

Om het pensioensysteem op middellange en lange termijn te versterken, zijn structurele pensioenhervormingen noodzakelijk.

Te dien einde wordt de wettelijke pensioenleeftijd in 2025 verhoogd tot 66 jaar en in 2030 tot 67 jaar, in overeenstemming met een scenario aangehaald door de Pensioencommissie: “de wettelijke pensioenleeftijd moet worden opgetrokken naar 66 jaar in 2025 en naar 67 jaar in 2030”. In dit kader dient men te noteren dat verschillende Europese landen de wettelijke pensioenleeftijd al verhoogd hebben of beslist hebben om de wettelijke pensioenleeftijd naar 67 jaar te brengen (Denemarken, Duitsland, Griekenland, IJsland, Italië, Nederland, Noorwegen, Polen, de Republiek Slowakije en Spanje). Ierland en het Verenigd Koninkrijk hebben deze leeftijd naar 68 jaar gebracht.²

² Pensioenpanorama, OESO 2013.

3.4 *Bonification pour diplôme pour l'ouverture du droit à la pension*

La bonification pour diplôme accordée dans le secteur public pour la condition de carrière dans le cadre de la pension anticipée sera supprimée à partir du 1er janvier 2016 à raison de 6 mois par an. Cette bonification aura totalement disparu au 31 décembre 2029.

La suppression progressive à partir du 1er janvier 2016 et non à partir du 1er janvier 2015, comme prévu dans l'accord de gouvernement, est motivée par le fait que la demande de pension peut être introduite un an avant le départ effectif en retraite.

La valorisation du diplôme pour la condition de carrière minimum pour partir en pension anticipée ne concerne que les fonctionnaires. Elle n'existe en effet pas pour les salariés et les indépendants.

Il convient de souligner que la suppression de cette bonification pour diplôme ne concerne que la condition de carrière pour partir en pension anticipée. Elle ne concerne nullement le calcul de la pension.

La mesure vise, comme le préconise la Commission, à harmoniser progressivement les conditions de durée de carrière à respecter pour accéder à la pension entre les différents régimes.

4. Agenda 2015

4.1 *Mesures visant à assurer la viabilité financière et sociale des pensions*

Afin de renforcer le système des pensions à moyen et à long terme, des réformes structurelles de pension sont nécessaires.

À cette fin, l'âge légal de la retraite est porté en 2025 à 66 ans et en 2030 à 67 ans, conformément au scénario évoqué par la Commission: “L'âge légal de la pension passerait à 66 ans en 2025 et à 67 ans en 2030”. A cet égard, il faut noter que plusieurs pays européens ont déjà relevé ou décidé de relever l'âge légal de la retraite à 67 ans (Danemark, Allemagne, Grèce, Islande, Italie, Pays-Bas, Norvège, Pologne, République slovaque et Espagne). L'Irlande et le Royaume-Uni ont porté cet âge à 68 ans.²

² Panorama des Pensions, OCDE 2013.

Bovendien wordt de leeftijd waarop men vervroegd op pensioen kan gaan in 2017 op 62,5 jaar gebracht en in 2018 op 63. De loopbaanvoorwaarde verhoogt in 2017 tot 41 loopbaanjaren en in 2019 tot 42.

De loopbaanvoorwaarden voor de uitzonderingen van de zeer lange loopbanen worden zo verhoogd dat men in 2019 nog op 60- of 61-jarige leeftijd vervroegd op pensioen kan gaan. Vanaf 2019 zullen de loopbaanvoorwaarden 44 jaar bedragen om op 60 op pensioen te gaan en 43 jaar om op 61-jarige leeftijd op pensioen te gaan.

Par ailleurs, l'âge auquel on peut prendre sa retraite anticipée est porté à 62,5 ans en 2017 et à 63 ans en 2018. La condition de carrière est portée à 41 années en 2017 et à 42 années en 2019.

Quant aux conditions de carrière pour les exceptions pour des carrières très longues, elles sont relevées afin de pouvoir encore prendre sa pension en 2019 à l'âge de 60 ans ou de 61 ans. La condition de carrière sera, à partir de 2019, de 44 années pour prendre sa pension à 60 ans et de 43 années pour prendre sa pension à 61 ans.

	2016		2017		2018		2019		
Leeftijd voor vervroegd pensioen	62		62,5		63		63		Âge de la pension anticipée
Loopbaan voor vervroegd pensioen	40		41		41		42		Carrière de la pension anticipée
Leeftijd uitzondering lange loopbaan	60	61	60	61	60	61	60	61	Âge Exception carrière longue
Loopbaan uitzondering lange loopbaan	42	41	43	42	43	42	44	43	Carrière Exception carrière longue

In overleg met de sociale partners zullen overgangsmaatregelen aangenomen worden die zich inspireren op de overgangsmaatregelen die gehanteerd werden tijdens de vorige pensioenhervorming.

Het regeerakkoord voorziet twee overgangsbepalingen:

— diegene die eind 2016 aan de voorwaarden voldoet om vervroegd op pensioen te gaan, behoudt deze voorwaarden, ongeacht de effectieve ingangsdatum van het pensioen;

— de maatregelen die de nieuwe leeftijds- en loopbaanvoorwaarden voor vervroegd pensioen invoeren, mogen niet tot gevolg hebben dat diegene die 58 jaar oud is in 2016 meer dan 2 jaar langer moet werken in vergelijking met de leeftijds- en loopbaanvoorwaarden van toepassing in 2016. Voor diegene die 59 jaar of ouder is in 2016, mogen de nieuwe maatregelen niet tot gevolg hebben dat hij meer dan een jaar langer moet werken in vergelijking met de leeftijds- en loopbaanvoorwaarden van toepassing in 2016.

Het verdient nadruk dat de referentieloopbaan, in tegenstelling tot het door de Pensioencommissie naar voor gebrachte scenario, niet verlengd wordt en de huidige 45 jaar behouden blijft. De impact van de verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd zal zich dus situeren, zo-

En concertation avec les partenaires sociaux, des mesures transitoires seront adoptées en s'inspirant des mesures transitoires adoptées sous l'empire de la précédente réforme des pensions.

L'accord de gouvernement prévoit deux dispositions transitoires:

— celui qui d'ici fin 2016 remplit les conditions pour un départ à la retraite anticipée conserve ces conditions quelle que soit la date effective ultérieure de sa retraite;

— les mesures concernant l'introduction de nouvelles conditions d'âge et de carrière pour partir en pension anticipée ne peuvent pas avoir pour conséquence que celui qui est âgé de 58 ans en 2016 doit travailler plus de 2 ans par rapport aux conditions d'âge et de carrière applicables en 2016. Pour celui qui est âgé de 59 ans et plus en 2016, les nouvelles mesures ne peuvent pas avoir pour conséquence qu'il doive travailler plus d'un an par rapport aux conditions d'âge et de carrière applicables en 2016.

Il faut souligner que, contrairement au scénario évoqué par la Commission, la carrière de référence, qui est actuellement de 45 ans, n'est pas allongée. L'impact du relèvement de l'âge légal demeurera dès lors limité, comme aujourd'hui, à ceux qui ne remplissent pas les

als vandaag, bij diegenen die niet aan de voorwaarden voor vervroegd pensioen voldoen. De voortzetting van de beroepsactiviteit na het bereiken van een volledige loopbaan zal verder opbouw van pensioenrechten tot gevolg hebben, en dit volgens dezelfde modaliteiten in de drie pensioenstelsels. Bovendien zal het recht op tijdelijke werkloosheid en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen geopend kunnen worden door personen die na 65-jarige leeftijd blijven werken, volgens nog door de regering te bepalen voorwaarden.

Verder zal de regering overleg met de sociale partners opstarten met als doel objectieve criteria te definiëren die moeten dienen tot de opstelling van een herzienbare lijst van zware beroepen. Meer voordelige bepalingen betreffende loopbaanvoorwaarden voor het vervroegd pensioen en voor de pensioenberekening kunnen in dit kader gedefinieerd worden.

De gelijkstelling van periodes van niet-gemotiveerd tijdskrediet en loopbaanonderbreking voor de pensioenberekening wordt afgeschaft. De gelijkstelling en het recht op gemotiveerd tijdskrediet worden daarentegen uitgebreid met maximum 12 maanden en kunnen dus een periode van 48 maanden dekken als ze door de volgende motieven gerechtvaardigd worden:

- om te zorgen voor zijn kind tot de leeftijd van 8 jaar;
- palliatieve zorgen toe te dienen;
- om een zwaar ziek of gehandicapt gezins- of familielid bij te staan of te verzorgen.

De regering zal gevolg geven aan de aanbeveling van de Pensioencommissie om de band tussen de effectieve arbeidsprestaties en het pensioenbedrag te versterken. Enerzijds zullen de actueel gebruikte loonplafonds geëvalueerd worden en anderzijds zullen de gelijkstellingen tussen de verschillende pensioenstelsels geharmoniseerd worden en gewogen worden in functie van 2 criteria: enerzijds het vrijwillige karakter en anderzijds de maatschappelijke meerwaarde van gelijkgestelde periodes.

De vorige regering had beslist de leeftijdsvoorwaarde voor het overlevingspensioen progressief te verhogen tot 50 jaar. Deze verhoging zal verdergezet worden na 2025: de leeftijd waarop men een overlevingspensioen toegekend kan worden, zal verhoogd worden tot 55 a rato van een jaar per kalenderjaar. De overgangsuitkering wordt, volgens dezelfde voorwaarden als vandaag, toegankelijk voor zij die geen recht hebben op een overlevingspensioen.

conditions pour partir en pension anticipée. La poursuite de l'activité professionnelle après avoir atteint la carrière de référence permettra de se constituer des droits de pension supplémentaires selon les mêmes modalités dans les trois régimes de pension. En outre, le droit aux allocations de chômage temporaire ainsi qu'aux indemnités d'incapacité de travail pourra être ouvert, selon des modalités à déterminer par le gouvernement, aux personnes qui poursuivent le travail après 65 ans.

Le gouvernement démarrera par ailleurs une concertation avec les partenaires sociaux afin de définir des critères objectifs pouvant servir à l'établissement d'une liste révisable reprenant les métiers lourds. Des modalités plus favorables pour les conditions de carrière pour la pension anticipée et pour le calcul de la pension pourront être définies dans ce cadre.

L'assimilation des périodes de crédit-temps et d'interruptions de carrière non motivés pour le calcul de la pension légale sera supprimée. Toutefois, l'assimilation et le droit pour le crédit-temps motivé seront étendus de 12 mois maximum et pourront donc couvrir une période de 48 mois s'ils sont justifiés par les motifs suivants:

- s'occuper de son enfant jusqu'à l'âge de 8 ans;
- administrer des soins palliatifs;
- aider ou soigner un membre du ménage ou de la famille, atteint d'une maladie ou d'un handicap grave.

Le gouvernement donnera suite à la recommandation de la Commission visant à renforcer le lien entre les prestations de travail effectives et le montant de la pension. Il s'agira d'une part de procéder à une évaluation des plafonds salariaux utilisés actuellement et d'autre part d'harmoniser les assimilations entre les différents régimes de pension et de pondérer celles-ci en fonction de 2 critères: d'une part le caractère volontaire et, d'autre part, la plus-value sociale des périodes couvertes par l'assimilation.

Le gouvernement précédent avait décidé de relever progressivement à 50 ans la condition d'âge pour pouvoir bénéficier d'une pension de survie. Ce relèvement sera poursuivi au-delà de 2025: l'âge à partir duquel la pension de survie sera accordée sera relevé à 55 ans, à raison d'un an par année calendrier. L'allocation de transition demeurera accessible, selon les conditions actuelles, à ceux qui ne peuvent prétendre à la pension de survie.

Wat de publieke sector betreft zullen de sociale partners uitgenodigd worden om te onderhandelen over een aantal hervormingen die het volgende beogen:

— het niet meer in aanmerking nemen van de jaren gepresteerd als contractueel ambtenaar voor de berekening van het ambtenarenpensioen wanneer men vastbenoemd ambtenaar wordt, voor het personeel dat na de datum van het regeerakkoord vastbenoemd wordt. Het doel is dat voor dit personeel een gemengd pensioen opgebouwd wordt: een pensioen als werknemer voor de jaren als contractueel ambtenaar en een overheidspensioen voor de jaren als statutair ambtenaar. De jaren als tijdelijk personeel en als gelijkgesteld personeelslid in het onderwijs blijven overgenomen worden voor het overheidspensioen aangezien deze jaren deel uitmaken van een tewerkstelling als tijdelijk statutair personeel;

— de afschaffing van de loopbaanvoorwaarde dat een statutair ambtenaar minstens vijf effectieve dienstjaren moet hebben om een statutair ambtenarenpensioen te kunnen ontvangen;

— het arrest nr. 103/2014 van het Grondwettelijk Hof van 10 juli 2014 uitvoeren houdende de pensioenen van de politie. Het sociaal overleg dat in november 2014 opgestart werd moet toelaten om binnen de kortst mogelijke termijn een evenwichtige oplossing te bepalen in het kader van het regeerakkoord.

Tenslotte zal de regering, zoals de Pensioencommissie 2020-2040 voorstelt, de bepalingen in de contracten van aanvullende pensioenen die aanzetten tot vervroegd pensioen, verbieden. Dit verbod zal gepaard gaan met overgangsmaatregelen.

4.2 Maatregelen gericht op de bestrijding van armoede bij de gepensioneerden

In overeenstemming met het rapport van de Commissie zal de minimumbescherming voor de gepensioneerden worden verbeterd.

Zo zal de regering, in samenspraak met de sociale partners, een hervorming van de minimumpensioenen tot stand brengen, waarbij alle gewerkte en gelijkgestelde dagen meetellen, ongeacht in welk stelsel ze werden gepresteerd, op voorwaarde dat minstens een bepaald aantal gewerkte of gelijkgestelde dagen gepresteerd werd over heel de loopbaan.

De nadelige effecten van een gemengde loopbaan als werknemer-zelfstandige op het minimumpensioen zullen worden weggewerkt.

En ce qui concerne le secteur public, les partenaires sociaux seront invités à négocier un certain nombre de réformes dont celles visant à:

— ne plus prendre en compte, pour le personnel nommé après la date de l'accord de gouvernement, les années prestées comme contractuel pour le calcul de la pension de fonctionnaire lorsqu'on devient fonctionnaire. L'objectif est de mettre en place, pour ce personnel, une pension mixte constituée d'une pension de travailleur salarié pour les années comme contractuel et d'une pension publique pour les années comme statutaire. Le personnel temporaire et les membres du personnel assimilé de l'enseignement continuent à relever du régime des pensions publiques vu qu'ils sont membres du personnel statutaire temporaire;

— supprimer la condition stipulant qu'un agent statutaire doit avoir au moins cinq années de service effectif pour prétendre à une pension comme statutaire;

— exécuter l'arrêt n° 103/2014 de la Cour constitutionnelle du 10 juillet 2014 relatif aux pensions des policiers. La concertation sociale qui a démarré au mois de novembre 2014 devra permettre de définir dans les meilleurs délais une solution équilibrée dans le cadre de l'accord de gouvernement.

Enfin, comme le propose la Commission des experts 2020-2040, le gouvernement interdira les dispositions dans les règlements de pension complémentaire qui incitent à la retraite anticipée. Cette interdiction sera assortie de mesures transitoires.

4.2 Mesures visant à lutter contre la pauvreté chez les pensionnés

Conformément au rapport de la Commission, la protection minimale dont bénéficient les pensionnés sera améliorée.

C'est ainsi que le gouvernement entreprendra, en concertation avec les partenaires sociaux, une réforme des pensions minimales qui permettra de valoriser toutes les journées prestées ou assimilées, quel que soit le régime dans lequel elles ont été prestées, à condition qu'au moins un nombre minimum déterminé de jours aient été prestés ou assimilés sur l'ensemble de la carrière.

Les conséquences préjudiciables d'une carrière mixte salarié-indépendant seront éliminées pour la pension minimale.

Ten slotte zal de welvaartsenveloppe voor 2015-2016 weer integraal worden toegekend, waardoor een verhoging mogelijk is van de laagste pensioenen, die vaak ook de oudste pensioenen zijn. Ook de IGO zal worden verhoogd.

4.3 Democratisering van de aanvullende pensioenen

De regering zal verder inspanningen blijven doen om ervoor te zorgen dat de meerderheid, of zelfs de totaliteit van de werknemers en zelfstandigen, een aanvullend pensioen opbouwt dat een significante aanvulling vormt bij het wettelijk pensioen. Zoals de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040 onderstreept, is een systeem dat repartitie en kapitalisatie combineert voor de samenleving de beste strategie voor de financiering van de pensioenen.

Daarom, zoals de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040 voorstelt, zal voor de zelfstandigen die hun activiteit uitoefenen als natuurlijke persoon de mogelijkheid gecreëerd worden om naast het vrij aanvullend pensioen als zelfstandige dat ingevoerd is door de programmawet (I) van 24 december 2002, een aanvullend pensioen van de tweede pijler op te bouwen, dat dezelfde voordelen en limieten biedt als het aanvullend pensioen van de tweede pijler voor zelfstandige bedrijfsleiders.

Volgens dezelfde logica zal voor de werknemers de mogelijkheid gecreëerd worden om vrijwillig een aanvullend pensioen van de tweede pijler op te bouwen. Dat aanvullend pensioen zal gefinancierd worden door inhoudingen op het loon door de werkgever. De werknemers zullen binnen bepaalde limieten het bedrag van die inhoudingen vrij kunnen bepalen. Deze zullen van dezelfde fiscale voordelen genieten als de persoonlijke bijdragen die gestort worden voor een pensioenplan ingesteld door de werkgever.

Parallel met de invoering van een gemengd pensioen (zie hierboven), zal het huidige juridisch kader van de aanvullende pensioenen aangepast worden om de openbare besturen en overheidsbedrijven aan te moedigen om hun contractueel personeel een aanvullend pensioenstelsel met voldoende bijdragen aan te bieden. Zij zullen, in overleg met de openbare besturen, geleidelijk aan de uitvoering van hun aanvullende pensioenen moeten overdragen naar een pensioeninstelling (een pensioenverzekeraar of een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening).

Enfin, l'enveloppe bien-être 2015-2016, qui sera à nouveau accordée intégralement, permettra une revalorisation des pensions les plus basses qui sont souvent les plus anciennes. La GRAPA sera également revalorisée.

4.3 Démocratisation des pensions complémentaires

Le gouvernement poursuivra les efforts en vue de s'assurer que la majorité voire la totalité des travailleurs se constitue une pension complémentaire qui représente un complément significatif à leur pension légale. En effet, comme le souligne la Commission de réforme des pensions 2020-2040, au niveau sociétal, la meilleure stratégie de financement d'un système de pension est un système qui combine la répartition et la capitalisation.

À cette fin, comme le propose la Commission de réforme des pensions 2020-2040, la possibilité sera créée, pour les indépendants-personnes physiques, à côté de la pension libre complémentaire pour indépendants déjà organisée par la loi-programme (I) du 24 décembre 2002, de souscrire une pension complémentaire du deuxième pilier, dont les avantages et les limites seront ceux prévus pour les indépendants-dirigeants d'entreprise.

Suivant la même logique que pour les travailleurs indépendants-personnes physiques, la possibilité sera également créée pour les salariés de se constituer librement une pension complémentaire du deuxième pilier. Celle-ci sera financée au moyen de retenues salariales effectuées par l'employeur. Les salariés détermineront librement le montant de ces retenues dans certaines limites. Les avantages fiscaux seront les mêmes que ceux applicables aux cotisations personnelles versées dans des pensions complémentaires instaurées par les employeurs.

Par ailleurs, parallèlement à la mise en place d'une pension mixte (voir plus haut), le cadre juridique actuel des pensions complémentaires sera adapté pour encourager les administrations et les entreprises publiques à offrir un régime de pension complémentaire pour le personnel contractuel avec un niveau de cotisations suffisant. En concertation avec les administrations publiques, elles seront obligées de confier progressivement l'exécution de leurs pensions complémentaires à un organisme de pension (entreprise d'assurance ou institution de retraite professionnelle).

Om de aanvullende pensioenen te versterken, zullen de sociale partners uitgenodigd worden om, met respect voor het overleg, te bepalen welk percentage van de loonsverhogingen aangewend kan worden als bijdrage voor het aanvullend pensioen, zodat op termijn in elke sector een bijdrageniveau van minstens 3 % van het loon wordt bereikt.

Bovendien zullen de uitkeringen van het aanvullend pensioen, zoals de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040 voorstelt, maar uitbetaald kunnen worden op de effectieve ingangsdatum van het wettelijke pensioen of, als de betrokkene dit niet opneemt, op de wettelijke pensioenleeftijd, om het aanvullende karakter ten opzichte van de eerste pijler te bevestigen en te benadrukken.

Ten slotte zullen de sociale partners uitgenodigd worden om in de Nationale Arbeidsraad verder na te denken over de wettelijke minimum rendementsgarantie bepaald door de wet op de aanvullende pensioenen, daarbij het vertrouwen van de werknemers respecterend in de aanvullende pensioenen als een betrouwbare pijler in het pensioensysteem.

4.4 Oprichting van een adviserend Nationaal Pensioencomité

Om de sociale en financiële houdbaarheid van de pensioenstelsels permanent en systematisch op te volgen, zal de regering een adviserend Nationaal Pensioencomité oprichten.

Het Nationaal Pensioencomité zal een tripartite samenstelling hebben en bestaan uit (1) vertegenwoordigers van de federale regering en de verschillende bestuursniveaus, (2) vertegenwoordigers van de sociale partners van de privésector (werknemers en zelfstandigen) en (3) vertegenwoordigers van de sociale partners voor de overheidssector.

Het Nationaal Pensioencomité zal ondersteund worden door een Kenniscentrum voor de Pensioenen dat zal functioneren in de vorm van een shared service center, dat de expertise waarover de drie pensioeninstellingen beschikken zal samenbrengen.

Aan de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040 wordt gevraagd om te fungeren als Academische Raad van het Kenniscentrum en van het Nationaal Pensioencomité. Het Federaal Planbureau, de Studiecommissie voor de Vergrijzing en de universiteiten zullen bovendien nauw worden betrokken bij het werk van het Kenniscentrum.

Pour consolider les pensions complémentaires, les partenaires sociaux seront invités à déterminer un pourcentage des augmentations de salaire qui peut, moyennant respect de la négociation, être affecté à des versements de cotisations dans les plans de pension complémentaire de sorte qu'à terme, dans chaque secteur, un niveau de cotisation de 3 % minimum du salaire soit atteint.

En outre, comme le propose la Commission de réformes des pensions 2020-2040, afin de confirmer et de renforcer le caractère complémentaire du 2ème pilier des pensions par rapport au 1er pilier des pensions, les prestations de pension complémentaire ne seront versées qu'au moment de la prise de cours de la pension légale ou, à défaut, à l'âge légal de la pension.

Enfin, les partenaires sociaux seront invités à poursuivre au sein du Conseil national du travail leur réflexion quant au niveau de la garantie de rendement minimum prévue par la loi sur les pensions complémentaires dans le respect de la confiance indispensable des salariés dans les pensions complémentaires comme un pilier fiable dans le système de pension.

4.4 Mise en place du Comité national consultatif des pensions

En vue du suivi permanent et systématique de la viabilité sociale et financière du système des pensions, le gouvernement créera un Comité national consultatif des Pensions.

Le Comité national des Pensions aura une composition tripartite: il réunira (1) des représentants du gouvernement fédéral et des divers niveaux de pouvoir; (2) des représentants des interlocuteurs sociaux du secteur privé (salariés et indépendants); (3) des représentants des interlocuteurs sociaux du secteur public.

Le Comité national des Pensions sera soutenu par un centre d'expertise des pensions qui fonctionnera sous la forme d'un shared service center issu du partage de l'expertise dont dispose les trois institutions de pension.

La Commission de réforme des pensions 2020-2040 sera invitée à agir en tant que Conseil Académique du Centre d'Expertise et du Comité national des Pensions. Le Bureau fédéral du Plan, le Comité d'étude sur le vieillissement et les universités seront par ailleurs étroitement impliqués dans les travaux du Centre d'Expertise.

4.5 Reflectie in samenspraak met de sociale partners

In 2015 zal samen met de sociale partners het onderzoek gestart worden naar een aantal meer structurele hervormingen van het pensioensysteem. Dat onderzoek zal in nauw overleg met het adviserend Nationaal Pensioencomité verlopen.

Op die manier zal het onderzoek naar de introductie van een puntensysteem tegen 2030 dat door de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040 opgestart werd, worden verder gezet.

Tevens zal nagegaan worden welke wettelijke basis gecreëerd kan worden die vanaf 2030 automatische aanpassingen mogelijk maakt met betrekking tot de voorwaarden om vervroegd of op de wettelijke pensioenleeftijd op pensioen te gaan, in functie van de demografische en financiële evoluties binnen het pensioensysteem (de “opaboom”) en de stijging van de levensverwachting.

Om een zekere keuzevrijheid te garanderen voor de burgers om onder bepaalde voorwaarden vóór de wettelijke pensioenleeftijd hun pensioen op te nemen, wordt naast het vervroegd pensioen de invoering van een gedeeltelijke opname van het pensioen onderzocht.

Binnen het adviserend Nationaal Pensioencomité zullen de sociale partners bovendien een maximum aantal zware beroepen kunnen bepalen waarvoor specifieke maatregelen voor het pensioen kunnen gelden.

Er zal eveneens worden nagegaan in welke mate een modernisering van de gezinsdimensie en een hervorming van de afgeleide rechten mogelijk is in de pensioenstelsels.

De minister van Pensioenen,

Daniel BACQUELAINE

4.5 Travail de réflexion en concertation avec les partenaires sociaux

En 2015, seront également initiées un certain nombre de réflexions concernant des réformes plus structurelles du système de pension. Ces réflexions seront menées en étroite concertation avec le Comité national consultatif des pensions.

Ainsi, le travail de réflexion initié par la Commission de réformes des pensions quant à l'introduction d'un système à points à l'horizon 2030 sera poursuivi.

De même, il sera analysé quel cadre légal pourrait permettre à partir de 2030 des adaptations automatiques des conditions pour le départ à la pension légale ou anticipée en fonction des évolutions démographiques et financières au sein du système de pension (le “papy-boom”) et de l'augmentation de l'espérance de vie.

Pour garantir une certaine flexibilité, à savoir qu'un citoyen qui le souhaite, puisse, sous certaines conditions, opter pour une pension avant l'âge légal de la pension, outre la possibilité de partir en pension anticipée, l'introduction de la possibilité de prendre une pension à temps partiel sera examinée.

Par ailleurs, c'est au sein du Comité national consultatif des Pensions que la possibilité sera donnée aux partenaires sociaux de pouvoir déterminer un nombre maximum de métiers qui peuvent être considérés comme lourds et auxquels des mesures spécifiques en matière de pension peuvent être appliquées.

Il sera aussi analysé dans quelle mesure une modernisation de la dimension familiale et une réforme des droits dérivés dans le système de pension s'avèrent possibles.

Le ministre des Pensions,

Daniel BACQUELAINE